

عکس: شانا

مدیرعامل شرکت نفت و گاز پارس در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» مطرح کرد

دولت سیزدهم بی‌اعتمادی نسبت به دانش‌بنیان‌ها را کمرنگ کرد

فضایی که در صنعت نفت برای ارائه توانمندی‌های شرکت‌های دانش‌بنیان فراهم شده از قبیل برگزاری نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، جلسات و رویدادها خیلی کمک‌کننده بوده است

گفت‌وگو

مجید میرزا حیدری

روزنامه نگار

شرکت نفت و گاز پارس به عنوان یکی از شرکت‌های زیرمجموعه شرکت ملی نفت ایران در اول دی ماه ۱۳۷۷ تأسیس شد. اهمیت تسریع در بهره‌برداری از میدان مشترک پارس جنوبی به عنوان بزرگ‌ترین مخزن گازی کشور و جهان که به تنهایی نیمی از ذخایر گاز طبیعی ایران را در خود جای داده است؛ ایجاب می‌کرد که سازمانی مستقل با ساختار اجرایی ویژه جهت راهبری آن ایجاد شود.

این شرکت مسئولیت توسعه تمامی فازهای میدان گازی پارس جنوبی در بخش‌های پالایشگاهی و فراساحل و همچنین توسعه میادین گازی فرزاد، بلال، کیش، پارس شمالی، گلشن و فردوسی و لایه نفتی پارس جنوبی را داراست.

در همین زمینه شرکت نفت و گاز پارس به عنوان بزرگ‌ترین شرکت تولیدکننده گاز در ایران، راهبری حدود ۴۰ سکوی دریایی به همراه صدها چاه تولیدی و هزاران کیلومتر خط لوله دریایی در گستره‌ای به مساحت ۳۷۰۰ کیلومتر از بخش ایرانی بزرگ‌ترین میدان گازی جهان در خلیج فارس را برعهده دارد و حدود ۸۰ درصد گاز کشور را تولید می‌کند.

انجام مأموریت‌ها و اجرای قراردادهای در زمینه اکتشافات، توسعه، تولید نفت خام و گاز طبیعی و فرآورش و همچنین حمل و انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی به مخازن و بنادر مربوطه، بازرگانی در محدوده جغرافیایی پارس جنوبی، پارس شمالی و دیگر میادین دریایی در خلیج فارس و وظایف دیگری که مجمع عمومی شرکت تصویب کند، از جمله وظایف و مسئولیت‌های این شرکت به شمار می‌رود.

با توجه به اهمیت این شرکت در زمینه توسعه و تولید، گفت‌وگویی با محمد حسین متجلی، مدیرعامل شرکت نفت و گاز پارس در زمینه نقش دانش‌بنیان‌ها در صنعت نفت صورت گرفته که از نظرمی گذرد:

● مهم‌ترین اقدامات سال گذشته شرکت شما در حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان چه بوده و برای امسال چه اهدافی دنبال می‌شود؟

با توجه به آنکه مدیریت پژوهش و فناوری شرکت ملی نفت، حلقه ارتباطی بین شرکت نفت و گاز پارس و شرکت‌های دانش‌بنیان محسوب می‌شود، همکاری لازم در سال گذشته در راستای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان، با مدیریت مذکور صورت گرفته که از جمله آنها می‌توان به تشکیل کارگروه ستاد تحول و پیشرفت فناوری‌های دانش‌بنیان در مرداد ماه سال ۱۴۰۱ در شرکت نفت و گاز پارس اشاره کرد که در راستای تشکیل ستاد تحول و پیشرفت فناوری‌های دانش‌بنیان در شرکت ملی نفت ایران بوده است.

در نمایشگاه و کنفرانس مدیریت فناوری شرکت‌های دانش‌بنیان که برگزار شد، شرکت نفت و گاز پارس حضور فعال داشته و با شرکت‌های دانش‌بنیان حاضر در نمایشگاه که می‌توانستند در حوزه فعالیت‌های این شرکت نقش‌آفرینی کنند ارتباط برقرار شد. فهرستی از دانش‌فنی مورد نیاز شرکت

نفت و گاز پارس تهیه و در اختیار مدیریت پژوهش و فناوری شرکت ملی نفت ایران قرار گرفت تا در صورت توانمندی، دانش‌فنی مورد نیاز شرکت را تهیه کنند. از انتخواب شرکت‌های دانش‌بنیان توسط پیمانکاران سطح ۱ برای مشارکت در پروژه‌ها حمایت شد که مثال عملی آن شروع به کار آزمایش‌های مغزه چاه اکتشافی-توصیفی بلال-۸۰ در آزمایشگاه سنگ و سیال شرکت دانش‌بنیان پتروویژن پاسارگاد است.

همچنین قطعات یدکی تجهیزات سرچاهی و ساخت شیر ایمنی درون‌چاهی ثانویه از طریق مهندسی معکوس به منظور ایمن‌سازی چاه‌ها از جمله کارهایی بوده که در سال گذشته توسط شرکت‌های دانش‌بنیان انجام شده و در توسعه چاه‌های میدان پارس جنوبی و نگهداشت تولید از این میدان استفاده شده است.

مضاف بر فعالیت‌های سال گذشته که عنوان شد، نمونه‌های عملی از حمایت شرکت‌های دانش‌بنیان استفاده از کالاهای، مواد و تجهیزاتی است که از سال‌ها پیش بکارگیری آنها در پروژه‌ها شروع شده و تا به امروز نیز کاربست آنها ادامه دارد.

باید توجه کنیم که عمده هزینه‌های باقی مانده در خصوص تأمین مواد اولیه بوده و نیل به هدف تأمین و ساخت ۱۰۰ درصدی تجهیزات از منابع داخلی، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق در علوم پایه و تحقیقات گسترده در این زمینه است. برنامه‌ریزی در این زمینه فراتر از حیطه اختیارات این شرکت است. با وجود این اعلام نیاز به این مواد و حمایت از برنامه‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای واقعی در این زمینه، می‌تواند راهگشا باشد.

● عرصه دانش‌بنیان‌ها با چالش‌هایی چون سختی ارائه مجوز، کمبود منابع مالی، بی‌اعتمادی نسبت به شرکت‌های دانش‌بنیان مواجه است، چگونه می‌توان نسبت به کاهش موانع فعالیت دانش‌بنیان‌ها در صنعت نفت کمک بیشتری کرد؟

تجربه نشان داده که وقتی محصولی در صنعت نفت و گاز قابل استفاده و بهره‌برداری بوده واقعاً شرکت‌های تابعه شرکت ملی نفت و نیز پیمانکاران آنها به استفاده از آن محصول و جایگزینی آن با محصولات مشابه خارجی اقدام کرده‌اند.

کارکرد مثبت و بی‌نقص آنها مسلماً موانعی چون کسب مجوز، کمبود منابع مالی و بی‌اعتمادی شرکت‌ها نسبت به شرکت‌های دانش‌بنیان را کمرنگ کرده است. در این خصوص باید گفت که وظیفه اصلی روی دوش شرکت‌های دانش‌بنیان است که وقتی بسترو فضا برای نشان دادن توانمندی و در عرصه بودن آنها فراهم شده است، از حمایت تمام‌قد وزارت نفت و شرکت ملی نفت و شرکت‌های تابعه بایستی استفاده کنند.

واقعیت امر این است که در دولت فعلی بیش از پیش عرصه و ذهن‌ها آمادگی پذیرش و رشد شرکت‌های دانش‌بنیان را دارد و شرکت‌های دانش‌بنیان در سایه این حمایت‌ها و مسیرهای هموار شده و دید

مثبتی که نسبت به آنها برقرار شده است، باید آستین همت را بالا زده و از مسیرهای قانونمند که شرکت ملی نفت در جلوی پای آنها قرار داده است استفاده و اقدام کنند. اما نکته اساسی که باید به آن اشاره کنم درخصوص پذیرفتن این مطلب است که معمولاً تولید موفق یک محصول که نمونه خارجی دارد، با سعی و خطا همراه بوده و سازمان باید آمادگی پذیرفتن هزینه چندین برابری برای تأمین آن و گاهی تأثیر زمانی منته‌شده از این سعی و خطا را روی پروژه مرتبط با آن داشته باشد.

● با توجه به سهم اندک دانش‌بنیان‌ها در اقتصاد کشور برای افزایش این سهم در اقتصاد ملی انجام چه اقداماتی مناسب است؟

در بیشتر کشورهای توسعه‌یافته، اتخاذ سیاست‌های مربوط به حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط که در اینجا می‌تواند شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها باشند به منظور رشد، اشتغال و حتی کاهش فقر استفاده شده است و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان که می‌توانند نقش مستقیمی داشته باشند در رشد اقتصادی و اشتغال در واقع کمک به اولویت‌های اقتصادی و اجتماعی دولت است.

اقداماتی که می‌شود انجام داد ایجاد ارتباط مؤثر بین شرکت‌های دانش‌بنیان و بخش صنعت، نیازسنجی و اعلام نیاز صنعت به این شرکت‌ها، تشکیل جلسات و تشریح مشکلات موجود برای آنها، تخصیص بودجه مناسب برای طرح‌های تحقیقاتی و اقداماتی از این دست می‌تواند باشد.

● تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت نفت در دو سال اخیر رشد فراوانی داشته، صنعت نفت در دولت سیزدهم چه اقدامات مهمی انجام داده که تعداد این شرکت‌ها رو به فزونی گذاشته است؟

حلقه ارتباطی ما با شرکت‌های دانش‌بنیان، مدیریت پژوهش فناوری شرکت ملی نفت و در درجه بالا پژوهش و فناوری وزارت نفت است. در همکاری‌هایی که طی دو سال اخیر در پژوهش و فناوری داشتیم کاملاً توجه و اهتمام ویژه در خصوص حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان وضوح داشته است. فضایی که در صنعت نفت برای حضور و ارائه توانمندی‌های شرکت‌های دانش‌بنیان فراهم شده ازقبیل برگزاری نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، جلسات و رویدادها به نظرم خیلی کمک‌کننده بوده است. همچنین اینکه پژوهش و فناوری صنعت نفت در برقراری و تسهیل ارتباط بین شرکت‌های تابعه و شرکت‌های دانش‌بنیان تلاش داشته، در رشد و تمایل افراد مستعد در این زمینه جهت ورود به این عرصه در قالب شرکت‌های دانش‌بنیان مؤثر باشد و در یک کلام تمام این فعالیت‌ها، تدبیرها و تلاش‌ها نشانگر حمایت صنعت نفت از شرکت‌های دانش‌بنیان بوده که نتایج آن در آمارها مشخص است.

آخرین اقدامی که اخیراً از سوی وزارت نفت در حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان انجام شده، اعطای تسهیلات به منظور ایجاد اشتغال تاکیه بردانش‌بنیان کردن صنعت نفت بوده است که حاکی از استمرار حمایت‌های وزارت نفت از شرکت‌های دانش‌بنیان، فناوری، نوآور و خلاق است.

● آیا صنعت نفت در روند واگذاری پروژه‌ها به شرکت‌های دانش‌بنیان سرعت خوبی دارد؟

در صورتی که توانایی علمی و عملی شرکت‌های دانش‌بنیان در انجام پروژه‌ها برای صنعت نفت مشخص شده و قابل قبول باشد، سرعت واگذاری پروژه‌ها روند قانونی خود را طی خواهد کرد و تفاوتی با شرکت دیگر نخواهد داشت.

● صنعت نفت چگونه می‌تواند از شرکت‌های دانش‌بنیان حمایت بیشتری کند؟

صنعت نفت در این برهه زمانی حمایت کافی و واقعاً متفاوت از سال‌های پیش را در خصوص شرکت‌های دانش‌بنیان دارد و اگر همین فرایندهایی که در حال انجام است هدفدار و به طور مستمر باشد شاهد شکوفایی و ارزش‌آفرینی شرکت‌های دانش‌بنیان خواهیم بود، به شرطی که شرکت‌های دانش‌بنیان نیز از فرصت طلایی ایجادشده بهره‌برداری کنند.

● تاجه میزان تشویق مدیران ارشد اقتصاد به خرید محصولات دانش‌بنیان، به جای واردات تجهیزات از خارج کشور را در شکوفایی اقتصاد دانش‌بنیان‌ها مؤثر می‌دانید؟

وقتی محصول، کالا و خدماتی از شرکت‌های دانش‌بنیان ارائه شود که استاندارد و کیفیت لازم برای استفاده در صنعت نفت و بقیه صنایع کشور را دارا باشد، بازار حتی بدون نیاز به تشویق و تبلیغ فقط با سنجش آن محصول، کالا و خدمات درصدد استفاده از آن برخواید آمد. به ویژه اینکه این کالا در فهرست کالاهای وارداتی و تحریمی نینباشد.

به عبارت دیگر کیفیت بالای محصول خود عامل شکوفایی شرکت تولیدکننده خواهد بود و شاید نیازی به تشویق مدیران ارشد اقتصاد نیز وجود نداشته باشد.

● چگونه می‌توان زنجیره ارزش در صنعت نفت را در تعامل با دانش‌بنیان‌ها بیشتر کرد؟

زنجیره ارزش، مجموعه فعالیت‌هایی است که منجر به خلق یک نوع ارزش افزوده و سودآوری برای سیستم می‌شود. زنجیره ارزش موضوع جدایی از فعالیت‌هایی که زنجیروار در هر چهارحلقه زنجیره ارزش بالادستی از اکتشاف تا انتقال به هم اتصال دارند، نیست. فعالیت‌های اصلی مانند طراحی و مهندسی گرفته تا فعالیت‌های جانبی مانند کنترل پروژه و فاینانس همه در زنجیره ارزش جایگاه ویژه‌ای دارند. حال هر کدام از این فعالیت‌ها می‌تواند توسط یک شرکت دانش‌بنیان انجام شود و در خلق زنجیره ارزش نقش داشته باشد. تعامل با هر کدام از این فعالیت‌ها، تعامل با زنجیره ارزش است.

● شرکت نفت و گاز پارس تا چه میزان به استفاده از خدمات دانش‌بنیان‌ها وابستگی دارد؟

اینکه ما به شرکتی وابسته باشیم خدمات و محصولات آن شرکت تعیین‌کننده است. بالطبع وقتی خدمات و کالاها و تجهیزات آنها به عنوان یک محصول منحصر بفرد شناسایی شده باشد، یعنی شرکت دانش‌بنیان بتواند در تأمین خدمات و کالاها بالاتر از شرکت‌های رقیب بایستد یا کالا و خدمتی ارائه دهد که کشور را از واردات خدمات یا کالاهایی خاص معاف کند، مطمئناً وابستگی به شرکت‌های دانش‌بنیان شکل می‌گیرد.

